

Sygn. akt III K 418/20

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 maja 2021 roku

Sąd Rejonowy w Bydgoszczy III Wydział Karny w składzie:

Przewodniczący: sędzia Sądu Rejonowego Jakub Kościerzyński

Protokolant: sekretarz sądowy Justyna Piusińska

w obecności prokuratora Prokuratury Rejonowej w Bydgoszczy: nieobecny

po rozpoznaniu w dniu 20 maja 2021 roku na rozprawie sprawy

R. J., syna C. i K., urodzonego (...) we W.,

oskarżonego o to, że:

w okresie od nieustalonego czasu do dnia 4 grudnia 2019 roku w lokalu mieszkalnym w B. przy ulicy (...) dokonał zaboru w celu przywłaszczenia energii elektrycznej, polegającego na poborze energii elektrycznej bez zawarcia umowy z (...) Operator, działając tym samym na szkodę firmy (...),

to jest o czyn z art. 278 § 1 i § 5 k.k.,

I. uniewinnia oskarżonego R. J. od zarzucanego mu aktem oskarżenia czynu;

II. kosztami procesu w sprawie obciąża Skarb Państwa.

sSR Jakub Kościerzyński

III K 418/20

UZASADNIENIE

R. J. został oskarżony o to, że w okresie od nieustalonego czasu do dnia 4 grudnia 2019 roku w lokalu mieszkalnym w B. przy ulicy (...) dokonał zaboru w celu przywłaszczenia energii elektrycznej, polegającego na poborze energii elektrycznej bez zawarcia umowy z (...) Operator, działając tym samym na szkodę firmy (...), to jest o czyn z art. 278 § 1 i 5 k.k.

Przeprowadzone w ramach przewodu sądowego postępowanie dowodowe wykazało ponad wszelką wątpliwość, że oskarżony nie popełnił zarzucanego mu czynu.

Sąd Rejonowy w Bydgoszczy ustalił następujący stan faktyczny.

W dniu 4 grudnia 2020 roku w B. kontrolerzy poboru energii (...) Sp. z o.o. z siedzibą w P. pojawili się w lokalu mieszkalnym znajdującym się w B. przy ulicy (...) celem zdemontowania licznika energii elektrycznej. Było to spowodowane wypowiedzeniem umowy na dostawę energii elektrycznej. Na miejscu kontrolerzy ujawnili fakt pobierania energii elektrycznej pomimo wypowiedzenia umowy. W przedmiotowym lokalu mieszkał R. J., który jest emerytowanym weterynarzem i ma 76 lat. Posiada on stopień naukowy doktora habilitowanego. Oskarżony ma problemy z poruszaniem się i jest osobą niedowidzącą. W ciągu ostatnich trzech lat przed 2020 roku oskarżony faktycznie przebywał w szpitalu lub na rehabilitacji w związku ze swoimi schorzeniami. R. J. nie miał świadomości, że rachunki za dostawę energii elektrycznej nie były opłacane i w związku z tym dostawca wypowiedział umowę. Umowa

była bowiem zawarta przez jego żonę, która mieszkała w innym lokalu. Zatem to ona była zobowiązana do opłacania należności za dostawy energii elektrycznej. R. J. nie miał świadomości, że jego żona, która mieszkała w innym miejscu niż on, nie opłacała rachunków za dostawy energii elektrycznej w okresie, gdy on przebywał w szpitalu. Kontrolerzy poboru energii (...) Sp. z o.o. w toku kontroli nie ujawnili jakiegokolwiek ingerencji w układ pomiarowy licznika. Zwrócili oni natomiast uwagę, że oskarżony był zaskoczony ich wizytą oraz jej celem. Z uwagi na stan zdrowia oskarżonego oraz porę roku kontrolerzy odstąpili od demontażu licznika poboru energii elektrycznej.

/dowód: zeznania świadków: R. K., k. 35v-36; A. B., k. 36; protokół kontroli numer (...), k. 3-4; dokumentacja z kontroli poboru energii elektrycznej, k. 5-9/

R. J. nie był dotychczas karany za przestępstwa.

/dowód: dane o karalności za przestępstwa, k. 15.

Sąd Rejonowy w Bydgoszczy zważył, co następuje.

Sąd Rejonowy w Bydgoszczy uznał za wiarygodne w pełni zeznania świadków: R. K. (k. 35v-36), A. B. (k. 36), gdyż były one rzeczowe, logiczne, spójne, wzajemnie się uzupełniały, tworząc logiczny obraz zdarzeń składających się na fakt ujawnienia poboru energii elektrycznej w lokalu mieszkalnym znajdującym się w B. przy ulicy (...). Świadcowie szczegółowo opisali w jaki sposób na ich przybycie oraz cel wizyty zagregował oskarżony. Zeznania ww. świadków zostały potwierdzone w pozostałych dowodach ujawnionych w toku przewodu sądowego w postaci: protokołu kontroli numer (...) (k. 3-4) oraz dokumentacji z kontroli poboru energii elektrycznej (k. 5-9). Na uwagę zasługuje ten fragment relacji kontrolera poboru energii elektrycznej A. B., gdzie wskazał on, że R. J. był zaskoczony wizytą kontrolerów oraz jej celem, a także nie miał świadomości, że rachunki za dostawy energii elektrycznej nie były opłacane i w związku z tym dostawca wypowiedział umowę. A. B. dodał, że umowa na dostawy energii elektrycznej była zawarta na żonę oskarżonego, która mieszkała w innym lokalu. Te zeznania korespondują z relacją R. K., z której wynika, że oskarżony nie posiadał wiedzy o tym, że jego żona nie opłacała rachunków. Obaj kontrolerzy poboru energii elektrycznej, którzy byli obecni w mieszkaniu oskarżonego, zgodnie stwierdzili, że był on osobą schorowaną i miał problemy z poruszaniem się. Nie było żadnych podstaw do kwestionowania wiarygodności relacji ww. świadków. Tym samym Sąd Rejonowy w Bydgoszczy uznał za wiarygodne w pełni wyjaśnienia oskarżonego R. J. (k. 23), w których nie przyznał się do zarzucanego mu czynu. Relacja oskarżonego koresponduje bowiem z analizowanymi wyżej zeznaniami świadków R. K. i A. B.. Ujawnione na rozprawie dowody wykluczyły sprawstwo i winę oskarżonego. Nie było podstaw do kwestionowania wiarygodności relacji oskarżonego.

Także pozostały zgromadzony w sprawie i ujawniony na rozprawie materiał dowodowy został zebrany zgodnie z przepisami kodeksu postępowania karnego, mógł więc stanowić podstawę wyroku (art. 410 k.p.k.). W szczególności wskazać należy, iż dokumenty ujawnione na rozprawie nie były przez strony kwestionowane lub podważane, jak również nie budziły one wątpliwości sądu a quo co do swojej autentyczności. Dlatego też sąd, ustalając stan faktyczny, oparł się również na dokumentach zgromadzonych i ujawnionych w toku postępowania sądowego na rozprawie.

W ocenie Sądu Rejonowego w Bydgoszczy R. J. nie popełnił zarzucanego mu czynu. Przypomnieć należy, iż prokurator oskarżył wyżej wymienionego o to, że w okresie od nieustalonego czasu do dnia 4 grudnia 2019 roku w lokalu mieszkalnym w B. przy ulicy (...) dokonał zaboru w celu przywłaszczenia energii elektrycznej, polegającego na poborze energii elektrycznej bez zawarcia umowy z (...) Operator. Tym samym zarzut obejmował kradzież energii elektrycznej przez oskarżonego. Tymczasem analiza zeznań świadków R. K. i A. B. wskazuje, że R. J. (lat 76) był zaskoczony ich wizytą w lokalu oraz celem tej wizyty, a także nie miał świadomości, że rachunki za dostawy energii elektrycznej nie były opłacane i w związku z tym dostawca wypowiedział umowę. Z wiarygodnej relacji A. B. wynika, że umowa na dostawy energii elektrycznej była zawarta na żonę oskarżonego – M. J., która mieszkała w innym lokalu niż oskarżony. Te zeznania korespondują z dokumentem dotyczącym umowy (vide k. 5). Nadto kontrolerzy poboru energii (...) Sp. z o.o. w toku kontroli nie ujawnili jakiegokolwiek ingerencji w układ pomiarowy licznika. W świetle zasad doświadczenia życiowego oraz logiki oskarżony, mając 76 lat i będąc osobą niedowidzącą oraz posiadającą problemy

z poruszaniem się, a także przebywającą znaczny okres poza domem w związku z hospitalizacją, mógł nie dysponować wiedzą, że dostawca energii elektrycznej wypowiedział umowę na dostawę tejże energii z uwagi na nieopłacanie rachunków przez jego żonę. W obliczu powyższych ustaleń, zdaniem Sądu Rejonowego w Bydgoszczy, oskarżony nie mógł popełnić zarzucanego mu czynu, z uwagi na brak świadomości co do faktu rozwiązania umowy na dostawę energii elektrycznej, co potwierdzają zeznania kontrolerów poboru energii elektrycznej. Występek z art. 278 § 5 k.k. od strony podmiotowej wymaga zaistnienia zamiaru bezpośredniego i kierunkowego. Natomiast zamiar jest określonym ogniwem w procesie myślowym człowieka i podlega dowodzeniu. Zatem oskarżyciel winien wykazać stosownymi dowodami, że oskarżonemu towarzyszył zamiar dokonania przywłaszczenia energii elektrycznej. Takich dowodów oskarżyciel nie przedstawił, a przeprowadzone postępowanie dowodowe prowadzi do wniosku, że oskarżony w ogóle nie miał świadomości, że pobiera energię elektryczną bezumownie.

Zgodnie z art. 17 § 1 pkt 1 k.p.k. nie wszczyna się postępowania, a wszczęte umarza m.in. wówczas, gdy czynu zabronionego nie popełniono (...). Jednocześnie, w myśl art. 414 § 1 zdanie 2 k.p.k., w razie stwierdzenia po rozpoczęciu przewodu sądowego okoliczności wymienionej w art. 17 § 1 pkt 1 k.p.k. sąd wydaje wyrok uniewinniający (...). Z taką sytuacją mamy do czynienia w niniejszej sprawie, gdyż wyniki przewodu sądowego wskazują, że oskarżony R. J. nie popełnił zarzucanego mu czynu.

W tych okolicznościach oskarżonego należało uniewinnić od zarzucanego mu aktem oskarżenia czynu.

O kosztach procesu orzeczono na podstawie art. 632 pkt 2 k.p.k., obciążając nimi Skarb Państwa.

Sąd Rejonowy w Bydgoszczy nie sporządził uzasadnienia wyroku na formularzu, o którym mowa w art. 99a § 1 k.p.k., gdyż zastosowanie rzonego formularza narusza prawo strony do rzetelnego procesu. Prawo do rzetelnego procesu ma wymiar konstytucyjny (art. 45 ust. 1 Konstytucji) oraz konwencyjny (art. 6 ust. 1-3 Europejskiej Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności, dalej jako Konwencja). Tym samym wykładnia art. 424 § 1-3 k.p.k. winna uwzględniać standardy określone w art. 45 ust. 1 Konstytucji oraz w art. 6 ust. 1-3 Konwencji. Obowiązek sporządzenia uzasadnienia orzeczenia jest nie tylko wymogiem formalnym, ale ma istotne znaczenie merytoryczne. Uzasadnienie, przedstawiając tok rozumowania poprzedzający wydanie orzeczenia, umożliwić ma stronom, a zwłaszcza oskarżonemu, jego kontrolę. Pełni nie tylko funkcje procesowe, lecz także buduje autorytet wymiaru sprawiedliwości i kształtuje zewnętrzne przekonanie o sprawiedliwości orzeczenia. Zgodnie z orzecznictwem Trybunału Konstytucyjnego, uzasadnianie orzeczeń pełni różne funkcje: sprzyjania samokontroli organu orzekającego, albowiem to sąd musi wykazać, że orzeczenie jest materialnie i formalnie prawidłowe, słuszne oraz odpowiada wymogom sprawiedliwości; wyjaśniająco-interpretacyjną (w tym dokumentacyjną i ułatwiającą realizację orzeczenia po jego uprawomocnieniu się); kontrolną zewnętrzną sensu stricto, umożliwiając dokonanie oceny wyroku przez organ wyższej instancji; kontrolną zewnętrzną sensu largo, dokonywaną przez sądy, doktrynę, opinię publiczną i praktykę; wreszcie legitymizacyjną, umożliwiającą akceptację orzeczenia w skali indywidualnej i jego legitymizację społeczną. Za podstawową uznaje się jednak funkcję kontrolną zewnętrzną (postanowienie TK z dnia 11 kwietnia 2005 r., SK 48/04, OTK-A 2005, z. 4, poz. 45, pkt 5 uzasadnienia). Nie ma wątpliwości, że uzasadnianie orzeczeń jest decydującym komponentem prawa do rzetelnego procesu sądowego. Trybunał Konstytucyjny podkreśla, że uzasadnienie orzeczenia jest podstawą kontroli zewnętrznej orzeczenia przez organ wyższej instancji, bowiem dokumentuje argumenty przemawiające za przyjętym rozstrzygnięciem (wyrok TK z dnia 16 stycznia 2006 r., SK 30/05, OTK-A 2006, nr 1, poz. 2, teza 4.3. uzasadnienia). Rzetelne, logiczne i zrozumiałe dla strony uzasadnienie wyroku umożliwia skuteczne wywiedzenie apelacji, gdyż stwarza możliwość stronie zapoznania się z argumentami przemawiającymi za przyjętym przez sąd rozstrzygnięciem. W orzecznictwie Europejskiego Trybunału Prawa Człowieka podkreśla się, że obowiązek sądu uzasadnienia swoich decyzji stanowi jeden z elementów prawa do rzetelnego procesu, wskazując stronom, że ich sprawa została właściwie przeprowadzona, a stanowiska wysłuchane. Gwarancja ta zwrócona jest jednak nie tylko wobec samych stron, urealnia bowiem równocześnie społeczną kontrolę wymiaru sprawiedliwości. Rzetelność ta jest oceniana, co istotne, z punktu widzenia omawianej problematyki, także w aspekcie efektywności wykorzystania każdego dostępnego środka zaskarżenia (por. Z. Broniecka, Uzasadnienie wyroku w polskim postępowaniu karnym, Warszawa 2014, s. 134-140). W sprawie H. przeciwko Grecji (...) podkreślił, że sądy krajowe muszą z odpowiednią precyzją wskazywać podstawy swoich

rozstrzygnięć. To, między innymi, umożliwia oskarżonemu efektywne skorzystanie z prawa do odwołania się od wyroku (wyrok (...) z dnia 16.12.1992 r. w sprawie H. przeciwko Grecji, skarga nr (...), § 33–37; a także wyrok (...) z dnia 28.05.2009 r. w sprawie K., M. i K. przeciwko Rosji, skargi nr (...), (...), (...), § 25). Prawo do zapoznania się z uzasadnieniem rozstrzygnięcia traktowane jest zatem jako jeden z elementów prawa do rzetelnego procesu, przewidzianego w art. 6 Konwencji, choć prawo do dwuinstancyjnego rozpoznania sprawy karnej nie wynika z tego przepisu (K. Eichstaedt [w:] Komentarzu do Kodeksu postępowania karnego pod red. Dariusza Świeckiego – komentarz do art. 424 k.p.k., teza 11, stan prawny na 1 sierpnia 2019 roku). Jeżeli jednak państwo-strona Konwencji przewidziało możliwość wniesienia apelacji od wyroku, to musi też zapewnić do niej skuteczny dostęp, jak również rzetelność samego postępowania odwoławczego (P. Hofmański [w:] Konwencja o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności. Komentarz, tom I, red. L. Garlicki, Warszawa 2010, s. 305-306). Z orzecznictwa (...) wynika, że jakość uzasadnienia orzeczenia jest oceniana przez Trybunał właśnie przez pryzmat tego, na ile umożliwiło ono stronie zrealizowanie jej prawa dostępu do apelacyjnego etapu postępowania (por. w sprawie cywilnej: wyrok (...) z dnia 18 grudnia 2014 r. w sprawie N.A. przeciwko Norwegii, skarga nr (...), § 63; por. także wyrok (...) z dnia 7 marca 2017 r. w sprawie C. i B. przeciwko Słowenii, skargi nr (...) i (...), § 40). Reasumując na gruncie dotychczasowego orzecznictwa strasburskiego, konieczność formułowania przez oskarżonego zarzutów apelacji na podstawie niepełnej informacji o motywach podjętego rozstrzygnięcia zawartych w wadliwym uzasadnieniu wyroku może być zatem oceniana jako ograniczenie dostępu do apelacyjnego etapu postępowania i tym samym zasady rzetelnego procesu. Analiza wzorów formularzy urzędowych uzasadnień wyroków prowadzi do wniosku, że uzasadnienie sporządzone przy ich wykorzystaniu nie będzie spełniało kryteriów, wymaganych przez art. 424 § 1-3 k.p.k. w związku z art. 45 ust. 1 Konstytucji oraz z art. 6 ust. 1-3 Konwencji.

Pogląd ten podzielił również Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 11 sierpnia 2020 roku wydanym w sprawie I KA 1/20, a także Sąd Apelacyjny w Gdańsku w wyroku z dnia 17 czerwca 2020 roku, II AKa 64/20, LEX nr 3055805.

Dlatego Sąd Rejonowy w Bydgoszczy sporządził uzasadnienie wyroku w taki sposób, aby spełniało wszystkie kryteria wymagane przez art. 424 § 1-3 k.p.k. oraz przy poszanowaniu prawa strony do rzetelnego procesu.

sSR Jakub Kościerzyński.